

OGYÉI
Országos Gyógyszerészeti
és Élelmezés-egészségügyi Intézet

A DOHÁNYZÁS TÁRSADALMI TERHEI MAGYARORSZÁGON 2017

▣ Módszer és előzetes eredmények ▣

Bakacs Márta, epidemiológus
Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet

*Magyar Egészség-gazdaságtani Társaság
Budapest, 2020. június 11.*

*EFOP 1.8.10-VEKOP-17-2017-00001-Komplex egészségvédelem
és szemléletfejlesztés a táplálkozás és gyógyszerfogyasztás területén*

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

ELŐZMÉNYEK

- ▣ Országos Egészségfejlesztési Intézet, 2012
- ▣ WHO BCA támogatás
- ▣ Centers for Disease Control and Prevention (CDC) módszertan

ELŐZMÉNYEK

DOHÁNYZÁSNAK TULAJDONÍTHATÓ KÖZVETLEN KIADÁSOK, 2010

NÉZŐPONT		TÉTEL	KIADÁS (MILLIÁRD FORINT)		
Társadalom	Költségvetés	E-alap	háziorvosi, háziorvosi ügyeleti ellátás	14,48	Összesen: 225,01
			gondozóintézeti gondozás	0,36	
			betegszállítás és orvosi rendelvényű halottszállítás	1,06	
			művesekezelés	4,19	
			otthoni szakápolás	0,64	
			mentés	4,11	
			laboratóriumi ellátás	3,75	
			járóbeteg szakellátás	22,4	
			aktív és krónikus fekvőbeteg szakellátás	87,6	
			speciális finanszírozású fekvőbeteg ellátás	7,97	
			táppénz	6,03	
			gyógyszertámogatás	64,9	
			gyógyászati segédeszköz támogatás	7,52	
		rokkantsági nyugdíj	73,29	Összesen: 298,3	
		hálapénz	11,68		
		nem támogatott gyógyszerkiadás	27,24		
		dohányzás leszokást segítő gyógyszeres terápia kiadása	0,75		
		támogatott gyógyszer esetén fizetett térítési díj	14,9		
		támogatott gyógyászati segédeszköz esetén fizetett térítési díj	1,12		
		tűzkár	0,34		
			Összesen: 354,33		

MÓDSZERTAN – TERHEK SZÁMÍTÁSA

▣ CDC módszertan

$$DTT = DTR \times T$$

DTT: *Dohányzásnak Tulajdonítható Teher*

DTR: *Dohányzásnak Tulajdonítható Részarány*

T: *Teher (pl. halálozás, ellátás igénybevétele, költségek)*

$$DTR = 1 - \frac{1}{P_{nd} + (P_d \times RK_d)}$$

P_{nd} és P_d : *a nemdohányzók, a dohányzók részaránya*

RK_d : *a dohányzók relatív halálozási/megbetegedési kockázata a nemdohányzókéhoz viszonyítva*

MÓDSZERTAN – DOHÁNYZÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ BETEGSÉGEK*

BNO-10 főcsoport	BNO-10 kód	BNO-10 megnevezés	Nem	Életkor
Fertőző és parazitás megbetegedések	A15-A19	Gümőkór	Nők, Férfiak	30+ évesek
Daganatok	C00-C14	Az ajak, a szájüreg és garat rosszindulatú daganatai	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C11	Az orrgarat rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C15	A nyelőcső rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C16	A gyomor rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C18-C20	A vastagbél rosszindulatú daganata; stb.	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C25	A hasnyálmirigy rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C32	A gége rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C33, C34	A légcső hörgő, tüdő rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C53	A méhnyak rosszindulatú daganata	Nők	30+ évesek
	C64-C65	A vese rosszindulatú daganata, kivéve a vesemedencét; stb.	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C67	A húgyhólyag rosszindulatú daganata	Nők, Férfiak	30+ évesek
	C90-C95	Myeloma multiplex és plasmasejtes rosszindulatú daganatok; stb.	Nők, Férfiak	30+ évesek
	Endokrin, táplálkozási és anyagcsere betegségek	E10-E14	Diabetes mellitus	Nők, Férfiak
A szem és függelékeinek betegségei	H25-H28	A szemlencse betegségei	Nők, Férfiak	30+ évesek
	H35.3	Sárgafolt és hátsó pólus sorvadás	Nők, Férfiak	30+ évesek
A keringési rendszer betegségei	I11	Hypertensiv szívbetegség	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I20-I25	Ischaemiás szívbetegség	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I44	Pitvar-kamrai és bal Tavera-szár blokk	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I60-I61	Pókhálóhártya alatti vérzés; Agyállományi vérzés	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I63	Agyi infarktus	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I70-I79	Az artériák, arteriolák és hajszálerek betegségei	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I71	Aorta-aneurysma és dissectio	Nők, Férfiak	30+ évesek
	I72-I78	Egyéb érbetegségek	Nők, Férfiak	30+ évesek
Légzőrendszer betegségei	J40-J47	Idült alsó légúti betegségek	Nők, Férfiak	30+ évesek
	J84, D86.0	Egyéb interstitialis tüdőbetegségek fibrosissal; Tüdő sarcoidosis	Nők, Férfiak	30+ évesek
Az emésztőrendszer betegségei	K25	Gyomorfekély	Nők, Férfiak	30+ évesek
A csont-izomrendszer és kötőszövet betegségei	M05-M14	Gyulladásos polyarthropathiák	Nők, Férfiak	30+ évesek
Sérülés, mérgezés és külső okok bizonyos egyéb következményei	S72	Combcsonttörés	Nők, Férfiak	30+ évesek
A perinatális szakban keletkező bizonyos állapotok	P07	A rövid terhességi időtartammal és az alacsony születési súllyal....	Lányok, Fiúk	0 évesek
	P22	Újszülött respirációs distressz szindrómája (IRDS)	Lányok, Fiúk	0 évesek
	P23-P28	Veleszületett tüdőgyulladás, stb.	Lányok, Fiúk	0 évesek

MÓDSZERTAN – DOHÁNYZÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ ELSŐDLEGES BNO

BNO10 kód	Relatív Kockázat 30-34 éves férfiak	30-34 éves rangsor
C33-C34	22.511	1
C32	14.602	2
J40-J47	11.546	3
C11	8.227	4
C00-C10, C12-C14	8.162	5
C15	6.676	6
I20-I25	4.316	7
I60-I61	4.175	8
I63	4.175	9
I71	4.153	10
I44	4.153	11
I11	4.153	12
I72-I78	4.153	13
I70, I79	4.153	14
C67	3.332	15
C25	2.506	16
C64-C65	2.293	17
J84, D86	2.086	18
K25	2.040	19
C90-C95	2.013	20
C16	1.927	21
H35	1.911	22
S72	1.850	23
H25-H28	1.671	24
A15-A19	1.588	25
E10-E14	1.426	26
M05-M14	1.375	27
C18-C20	1.325	28

MÓDSZERTAN – TERHEK SZÁMÍTÁSA

Nem	Életkor	BNO10	Betegszám	Dohányzók aránya	Nem dohányzók aránya	Relatív kockázat	Dohányzásnak tulajdonítható részarány	Dohányzásnak tulajdonítható teher
			T	P_d	P_{nd}	RK	DTR	DTT
Férfi	30-34 éves	C33,C34	45	0.441	0.559	22.511	0.90460	41
Férfi	35-39 éves	C33,C34	88	0.401	0.599	22.511	0.89604	79
Férfi	40-44 éves	C33,C34	201	0.395	0.605	22.511	0.89480	180
Férfi	45-49 éves	C33,C34	363	0.381	0.619	22.511	0.89125	324
Férfi	50-54 éves	C33,C34	780	0.358	0.642	22.511	0.88498	690
Férfi	55-59 éves	C33,C34	1 730	0.356	0.644	22.511	0.88450	1530
Férfi	60-64 éves	C33,C34	3 500	0.289	0.711	22.511	0.86160	3016
Férfi	65-69 éves	C33,C34	3 544	0.244	0.756	22.511	0.83991	2977
Férfi	70-74 éves	C33,C34	2 873	0.207	0.793	22.511	0.81661	2346
Férfi	75-79 éves	C33,C34	1 838	0.200	0.800	22.511	0.81170	1492
Férfi	80+ éves	C33,C34	1 218	0.068	0.932	22.511	0.59324	723
Férfi	Együtt	C33,C34	16 180					13 396

$$DTR = 1 - \frac{1}{P_{nd} + (P_d \times RK_d)}$$

$$DTT = DTR \times T$$

MÓDSZERTAN - ADATFORRÁSOK

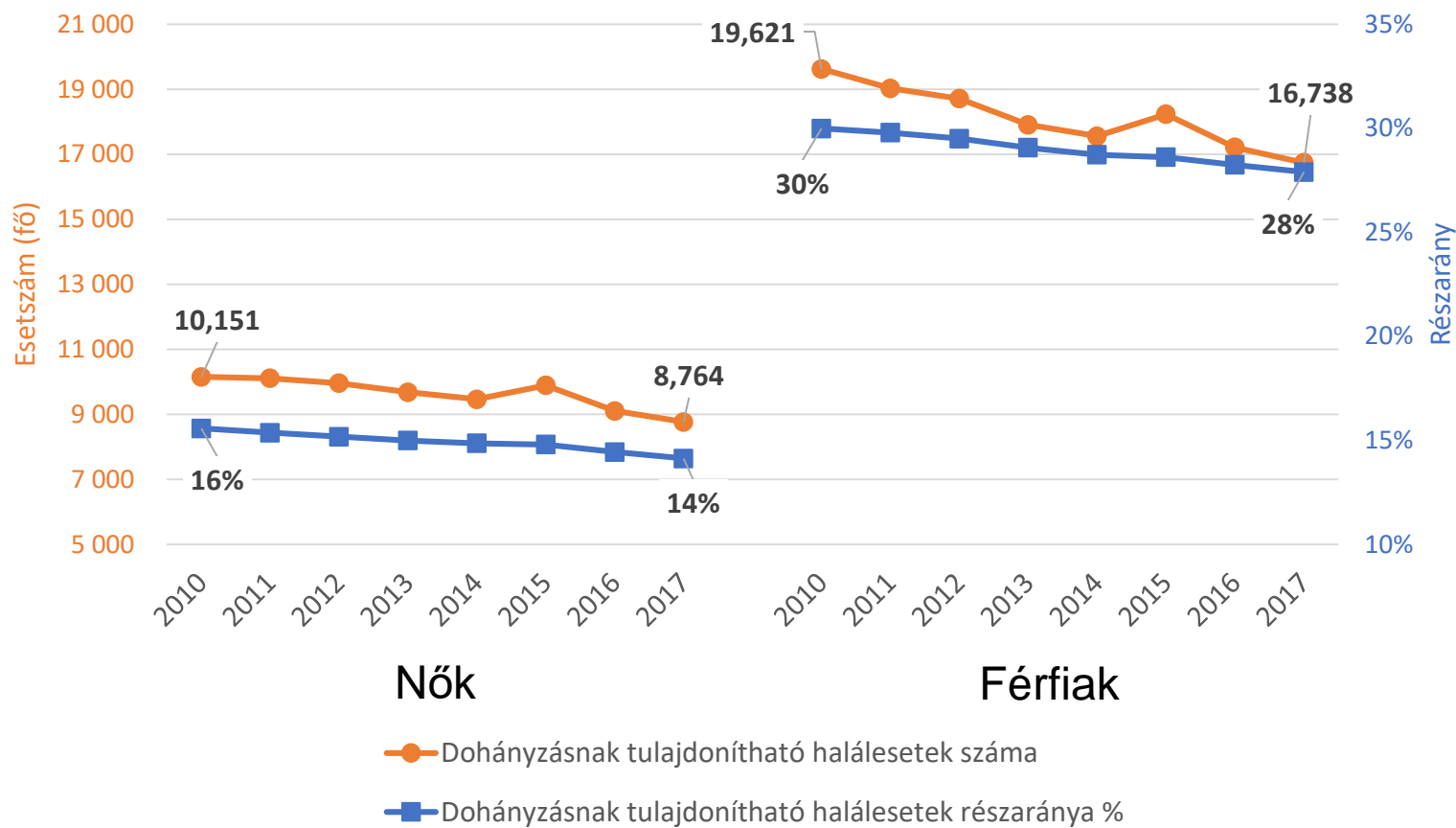
Mutató	OEFI 2012 (WHO)	OGYÉI 2020 (EFOP 1.8.10.)
Vizsgált év	2010	2017
Relatív Kockázat	CDC, 12+3 betegségcsoport	GBD*, 27+3 betegségcsoport
Dohányzás prevalencia	KSH (ELEF 2009) ÁNTSZ (Védőnői jelentés)	KSH (ELEF 2014) NNK (Védőnői jelentés)
<u>Halálozás</u> , várható élettartam	KSH	GBD
<u>Egészségügyi ellátás igénybevétele</u>	GYEMSZI	NEAK
<u>Egészségügyi ellátás kiadásai</u>	OEP	NEAK
Újonnan rokkanttá nyilvánítottak, korhatár alatti rokkantsági ellátások	Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal	MÁK
Hálapénz	KSH (ELEF 2009)	KSH (HKÉF**)
Tűzkárok	MABISZ	MABISZ
Egyéb adatok...	...	...

* Global Burden of Disease Study, Institute for Health Metrics and Evaluation, Washington University

** Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel

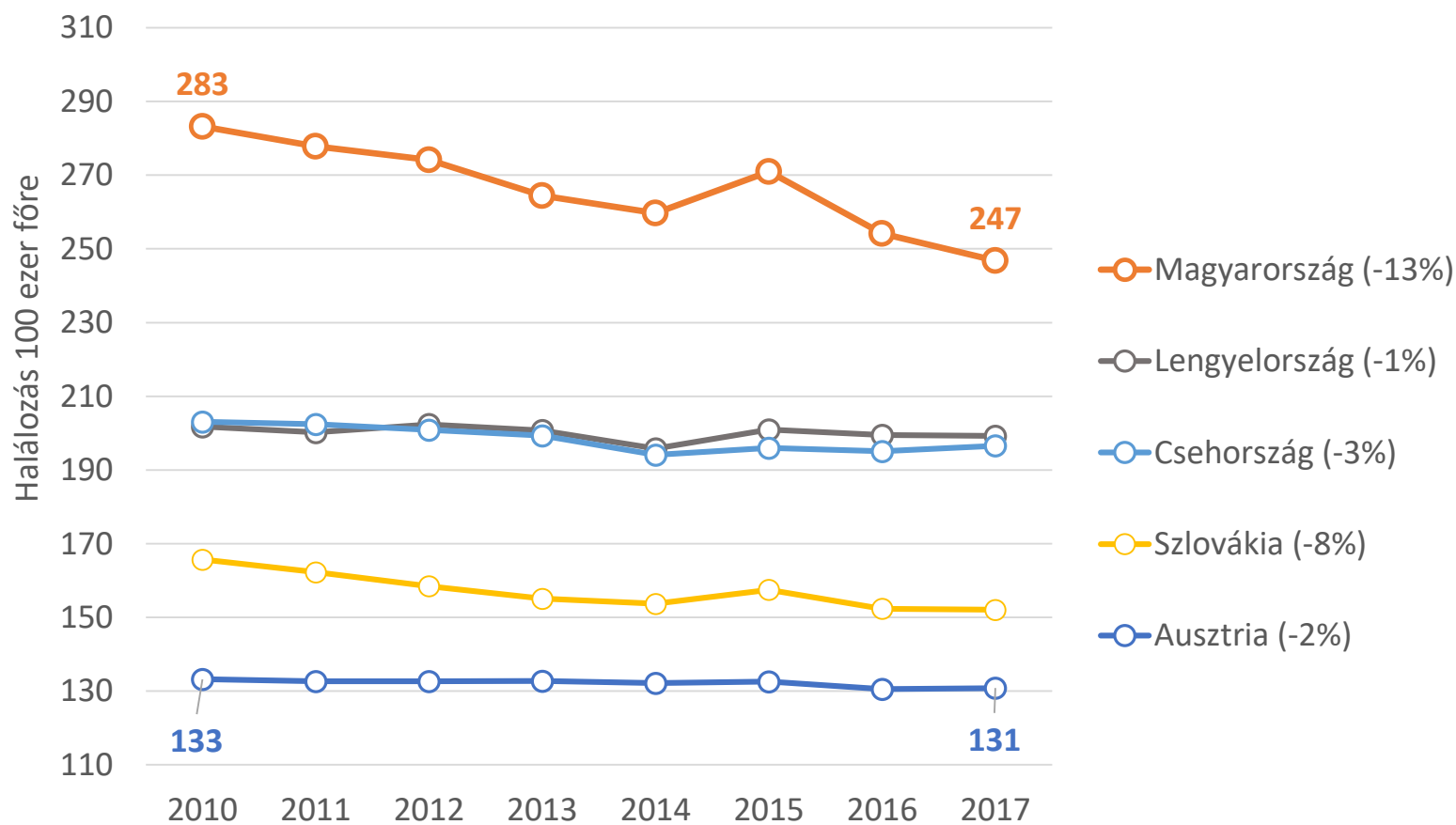
EREDMÉNYEK

DOHÁNYZÁS MIATT ELHUNYTAK SZÁMA ÉS RÉSZARÁNYA AZ ÖSSZHALÁLOZÁSBAN NEMEK SZERINT, 2010-2017

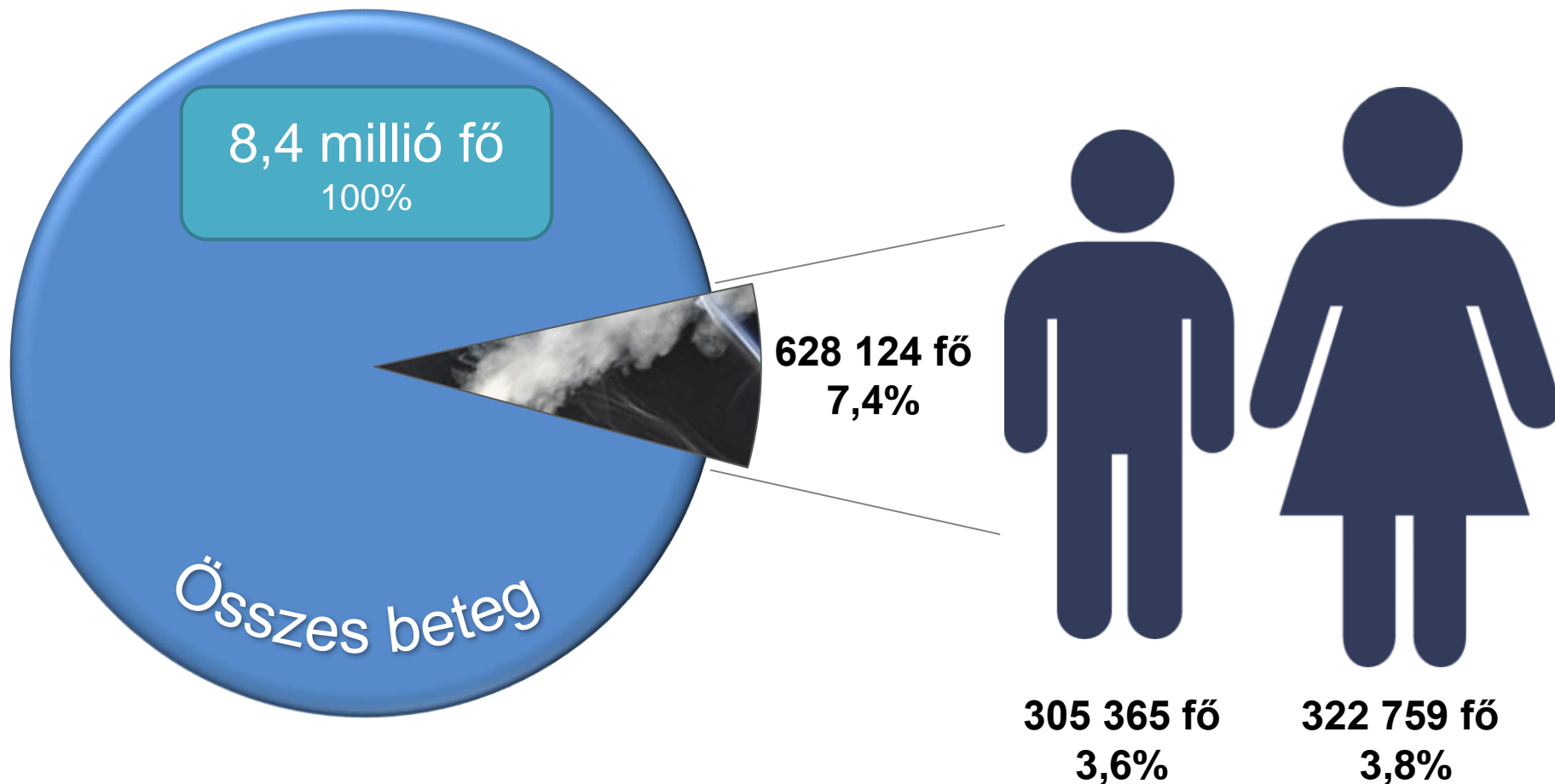
EREDMÉNYEK

DOHÁNYZÁS MIATTI HALÁLOZÁS A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN ÉS AUSZTRIÁBAN, 2010-2017

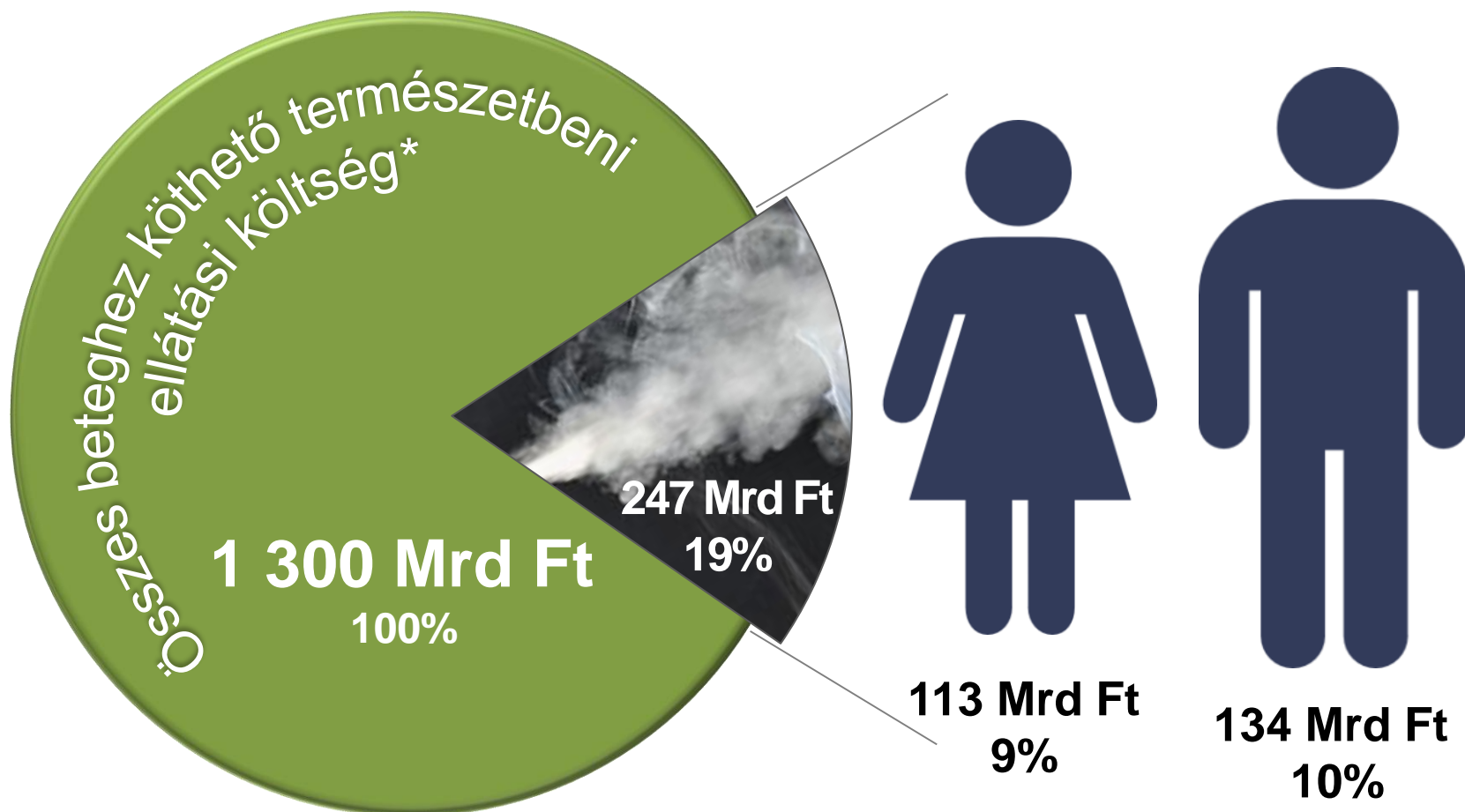
EREDMÉNYEK

DOHÁNYZÁS MIATT ELLÁTOTT BETEGEK SZÁMA, 2017

EREDMÉNYEK

DOHÁNYZÁS MIATTI ELLÁTÁSOK KÖLTSÉGEI, 2017

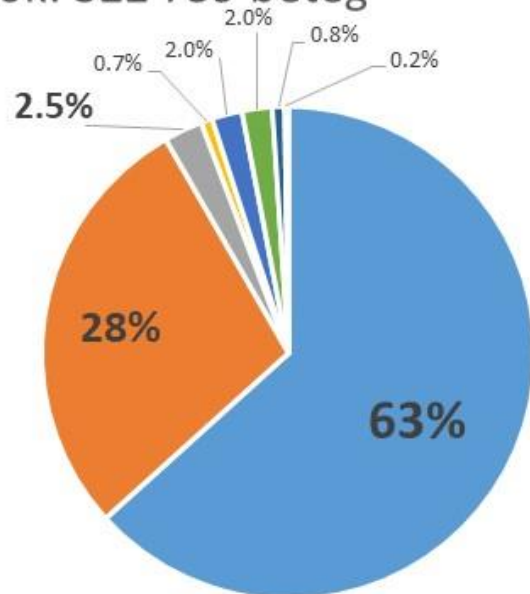
* Háziorvos, táppénz, mentés nélkül

Adatok forrása: NEAK

EREDMÉNYEK

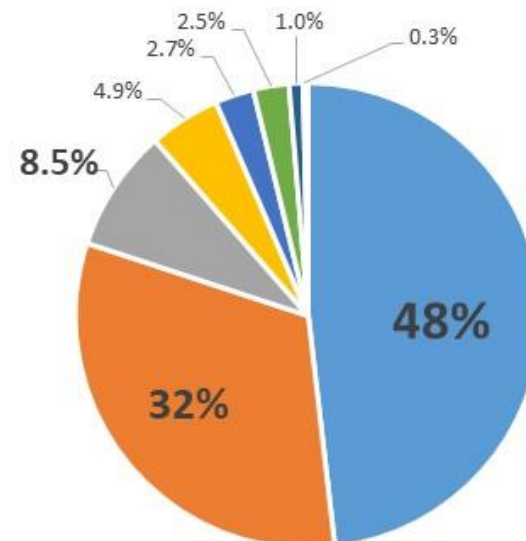
DOHÁNYZÁS MIATT ELLÁTOTT BETEGEK SZÁMA ÉS ARÁNYA BNO FŐCSOPORTOK SZERINT, 2017

Nők: 322 759 beteg

- Légzőrendszer betegségei
- Keringési rendszer betegségei
- Daganatok
- Anyagcsere betegségek
- Csont-izomrendszer betegségei
- Szem betegségei
- Emésztőrendszer betegségei
- Sérülések, Fertőző betegségek

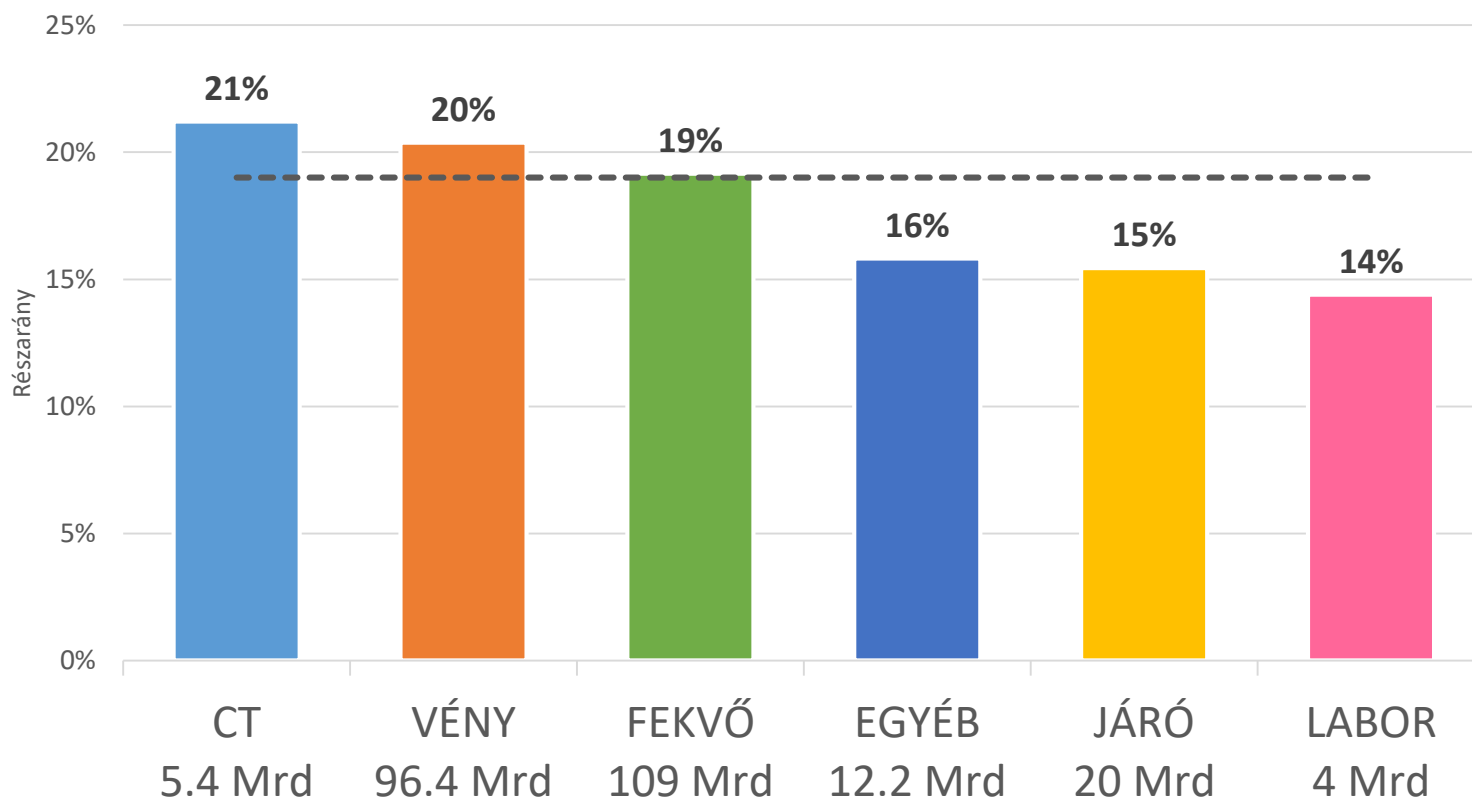
Férfiak: 305 365 beteg

Szignifikáns eltérés a nemek szerinti eloszlásban, Pearson χ^2 -próba: $p < 0.05$

EREDMÉNYEK

DOHÁNYZÁS MIATTI ELLÁTÁSI KÖLTSÉGEK AZ ÖSSZES KIADÁS %-ÁBAN KASSZÁK SZERINT, 2017

ÖSSZEFOGLALÁS

- A dohányzás és betegségek kapcsolatát igazoló újabb tanulmányok alapján pontosabb becsléseket kaptunk.
- Magyarországon csökkenő a dohányzás miatti halálozás trendje.
- Nemzetközi összehasonlításban még mindig magas a magyar halandóság, de a javulás üteme nagyobb mértékű.
- Az ellátórendszerre jelentős terhet ró a dohányzás:
 - minden 13. beteg dohányzás miatt kap ellátást
 - a betegellátás kiadásainak ötöde a dohányzáshoz köthető

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

A kutatás az EFOP 1.8.10-VEKOP-17-2017-00001 „Komplex egészségvédelem és szemléletfejlesztés a táplálkozás és gyógyszerfogyasztás területén” elnevezésű projekt keretében készült

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE